Könyvtámasz

Somogy vármegyei könyvtárosok lapja

ALAPÍTVA: 2020 ▪ IV. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM ▪ 2023. ŐSZ–TÉL

A könyvtár épületei 1952–2023

MIÉRT KÖNYVTÁMASZ?

– **könyvtámasz** *(főnév):*
Könyvespolcon vagy asztalon sorban felállított könyvek szélsőjénél alkalmazott támasz a ledőlés, eldőlés megakadályozására.

(Magyar nyelv értelmező szótára)

Szokták mondani egyesekre: „az élete egy nyitott könyv”. Mindegyikünk más és más felfedezni való világot rejt. Személyesen és közösségben is olyan úton vagyunk, ahol támpont, támogatás nélkül elvéthetjük a célunkat.
De a **könyv** maga is lehet támasz, támpont, ahogy a **könyvtár** és a **könyvtáros** is.
Támogatnak és eligazodást nyújtanak, informálnak és formálnak.
Szükségünk van rájuk.
Szükségünk van rájuk?
Valljuk, hogy igen.

Horváth János
Kaposvár

Lapunk célja, hogy felhívja a figyelmet a különféle könyvtártípusokban folyó sokszínű munkára. Bemutatkozási lehetőséget kívánunk biztosítani minden könyvtárnak; a nagyoknak éppen úgy, mint az egészen apróknak. Várjuk élménybeszámolóitokat, bemutatkozó írásaitokat (akár olvasóktól, fenntartótól is).

Szerkesztők

Kiadó:
Takáts Gyula Könyvtár
7400 Kaposvár, Csokonai u. 4.
Tel: +36 82 527-350 ▪ Fax: +36 82 527-358
http://www.mvkkvar.hu
Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer
Tel.: 06-82/527-357 ▪ kszr@tgyk.hu

Felelős kiadó:
Rázsits Veronika igazgató
razsits.veronika@tgyk.hu
A „Könyvtámasz” logót szerkesztette:
Varga Dávid

Szerkesztők:
Biszvurmné Mózs Éva,
mozs.eva@tgyk.hu
Egyed Nándor, egyed.nandor@tgyk.hu
Horváth János, janos@tgyk.hu
Horváth Péter, horvath.peter@tgyk.hu
Németh Gabriella, gabi@tgyk.hu
Szőke Henrietta, hetti@tgyk.hu
Zsidákovits Zita, petofikt@tgyk.hu
ISSN: 2732-1509

Nyomtatta:
Pethő Nyomda Kft.
7400 Kaposvár, Fő utca 57.
Telefon: 06/82-415-715
Megjelenik félévente
Készült 150 példányban

Online is elérhető:
www.mvkkvar.hu és
http://somogykszr.hu/ oldalon

Első hét A NYITÁS UTÁN

- **Látogatók száma: 961**
- **Visszavételek száma: 3653**
- **Hosszabbítások száma: 930**
- **Előjegyzések és félretételek száma: 236**
- **Kölcsönzések száma: 2497**

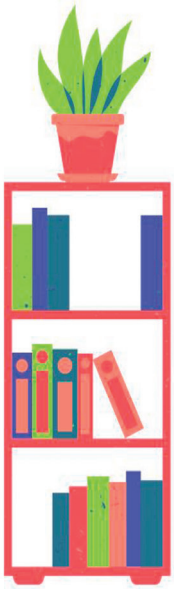

TAKÁTS GYULA KÖNYVTÁR
Kaposvár

Grafikát készítette: Kiss Balázs – Kaposvár

STRANDKÖNYVTÁR A BOGLÁRI STRANDON

Többéves tervezés, előkészítés után egy szép nyár eleji napon, 2023. június 13-án, kedden nyílt meg a Balatonboglári Lukács Károly Városi Könyvtár új szolgáltatási helye a város legkedveltebb szabadstrandján.

Az elkészült épület stílusában illeszkedik az egységes, ikonikus strandi pavilonokhoz, ezt Pór Péter városi főépítész és Kólya Arnold kivitelező munkája tette lehetővé.

A megnyitó ünnepségen köszöntőt elsőként Szóllás Péter, a Kulturális és Innovációs Minisztérium főosztályvezetője mondott, aki kiemelte beszédében a Strandkönyvtár azon célját, hogy a kikapcsolódást és a kultúrát együtt valósítsa meg az új helyszín. Ehhez a célhoz a Kulturális és Innovációs Minisztérium 10 millió Ft támogatást biztosított. Gratulált Balatonboglár polgármesterének a segítő, támogató hozzáállásához és az elhivatott könyvtárosokhoz. A következő köszöntőben Mészáros Miklós, Balatonboglár város polgármestere kiemelte, az új szolgáltatási hely nemcsak kulturális értelemben, de turisztikai szemmel nézve is attrakció. Köszönetet mondott minden támogatónak, közreműködőnek a strand új, ízléses színfoltjának létrejöttéhez. Majd a főépítész emlékezett meg az azóta fiatalon elhunyt kivitelező munkásságáról, akinek emlékét a Strandkönyvtár falán egy tábla őrzi.

Az ünnepélyes szalagátvágás után Gregorics László a HALKER KFT tulajdonos-ügyvezetője mesélt egy rendhagyó, saját mesét felnőtteknek és gyerekeknek.

Ezután a vendégek birtokba vették a strandkönyvtárat, megtekintették a dokumentumkínálatot, a teraszt és kollégáimtól tájékozódtak a szolgáltatások részleteiről.

Azóta nagy népszerűségnek örvend ezen új helyszínünk. Jó időben mindig foglaltak a szabadtéri babzsák fotelek, sűrűn használják a kihelyezett társasjátékokat, sok új beiratkozónk lett. A helyben olvasás a legnépszerűbb, hiszen sokan csak 1-2 napra jönnek akár az ország másik feléből hozzánk. Minden nap 13-18 óra között tartunk nyitva egészen augusztus 22. napjáig. Eddig különösen a hétvégék hoztak és hoznak remélhetőleg sok olvasót, látogatót, de hétköznapokon is vannak látogatóink.

■ **Béres Krisztina**
Balatonboglár

OLVATÓBÁBOR A BARCSI VÁROSI KÖNYVTÁRBAN

A Barcsi Városi Könyvtárban idén 22. alkalommal vártuk olvasótáborba a gyerekeket

A június 26-30. közötti 5 napos programon 21 fő, 1-6. osztályos kisdiák vett részt.

Az együtt töltött napok alatt játékosan bemutattuk könyvtárunkat és az itt igénybe vehető szolgáltatásokat. Szórakoztató formában klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokkal ismerkedtünk velük, és igyekeztünk az olvasás értékközvetítő szerepét erősíteni körükben. Játékos foglalkozások és vetélkedők sorába ágyazva többek között Fekete István, Csukás István, Lackfi János, Vadadi Adrienn, Berg Judit, Bálint Ágnes, Bosnyák Viktória, Böszörményi Gyula és Nógrádi Gábor műveivel ismerkedtünk.

Programunk fontos része volt kulturális és természeti értékek megtekintése. Vidáman tekertünk kerékpárral a Duna-Dráva Nemzeti Park Drávaszentesi Bemutatóközpontjába, ahol örömmel simogattuk az őshonos állatokat, érdeklődve néztük a Dráva folyó természeti értékeit bemutató kiállítást és kisfilmet is.

A Barcsi Hivatásos Tűzoltó-parancsnokságon izgalommal másztunk fel a tűzoltóautókba és jó móka volt a tűzoltó-tömlővel való locsolás is.

Vonattal kirándultunk Szigetvárra, ahol a Zrínyi Várban tárlatvezetésen vettünk részt, aztán a fegyverbemutatón megnézhettük és részben kipróbálhattuk a korszak fegyvereit, az íjakat, dárdákat és szablyákat. Egy korabeli puska lövésének hangjára még a lélegzetünk is elállt.

A „Megállítani Szulejmánt" interaktív kiállításon egy időgép segítségével időutazáson vettünk részt, ahol bepillantást nyerhettünk a végvárak háborús és békeidős működésébe, megismerhettük a vár ostromának néhány fontos mozzanatát. Kipróbáltuk a VR szemüvegeket és az érdekes terepasztalokat katonákkal. Homokból várat építettünk, majd korabeli ruhákba öltözve a különleges történelmi környezetben készíthettünk fotókat.

Ezután meglátogattuk a Molnár Imre Városi Könyvtárat Szigetváron. Varga Zoltán igazgató úr kedvesen kalauzolt végig minket az érdekes épületben, bemutatva intézményük működését és munkájukat. Ezúttal is köszönjük neki!

Az együtt töltött kellemes, vidám napokon a gyerekekkel még lubickoltunk a Barcsi Gyógyfürdőben, népi játékokkal ismerkedtünk és ugrálóváron játszottunk könyvtárunk teraszán. Barkácsoltunk, pingpongoztunk, csocsóztunk, társasjátékokkal játszottunk, labdáztunk, sok-sok könyvet vettünk kézbe és rengeteget nevettünk.

Jövő nyáron ismét várjuk a kisdiákokat.

Gurdánné Sebeszta Szilvia
Barcs

EGY ROPI NAPLÓJA TÁBOR MARCALIBAN

Július első hetében a marcali önkormányzati nyári táborok keretében a Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár „Marcali Ropik tábori naplója” címmel várta a gyermekeket.

Nem véletlen a névválasztás, hiszen a középpontban egy népszerű gyerekkönyv-sorozat, az Egy ropi naplója állt. A hét elején mindenki kapott egy nyers, faborítású naplót, amelyet könyvtárunkban terveztünk és kiviteleztünk, ezáltal is kihasználva a korábban pályázaton nyert lézervágó gépünket. A gyerekek a hét folyamán kézműves és bútorfestő foglalkozások alatt készíthették el saját egyedi kézzel készült naplójukat, amelybe természetesen élménybeszámolók is kerültek. A programot a témához kapcsolódó filmmel, valamint társasjátékokkal színesítettük.

Természetesen a táborozóink is hasonlóan izgalmas kalandokba keveredtek, mint a főhős. Egy kedves olvasónk Sportmanji videóival mozgatta meg a táborozókat, mely ötvözte a sportot a játékkal és a digitális világgal.

A Marcali Egészségfejlesztési és Prevenciós Iroda munkatársaival kőlevest készítettek a táborozók, közben a népmesén keresztül beszélgettek velük a különböző érzelmekről és az egészséges ételekről. A MarcLali Játékkuckóban töltött délután után mindenkinek jól esett egy hűsítő jégkrém. Könyvtárunk szolgáltatásai közül nagy kedvenc volt a virtuális valóság, több délutánon is kipróbálhattak a gyerekek egy-egy játékot. Ez a program csoportbontásban történt: aki épp nem VR játékot játszott, az a könyvtárunk olvasótermében a babzsák fotelekben olvashatott, vagy segítőinkkel társasozhatott.

Csütörtökön a „Nagy kiruccanás”-é volt a főszerep. Kerékpárral eltekertünk a kéthelyi Góbé-tanyára, ahol a sok érdekes állat mellett a Jóga Balaton személyre szabott mesejógával, arcfestéssel és csillámtetoválással várta a diákokat.

A különböző programok lehetővé tették, hogy a gyermekek nem csak jól érezték magukat, de elsajátították a könyvtárhasználati ismereteket. Rengeteg élménnyel zártuk a hetet. Célkitűzésünk mindenekelőtt az olvasóvá nevelés volt. A foglalkozás elérte célját, hiszen aki eddig nem olvasta a regénysorozatot, most kedvet kapott hozzá. Aki eddig nem volt könyvtártag, szívesen iratkozott be és lett aktív olvasónk. Azzal, hogy a gyermekek körében egy népszerű könyvsorozatot választottunk, kellően felkeltettük az érdeklődésüket, hiszen könyvtárba járni „menő”.

Varázstorna – Varázsmese

A pandémia óta nem volt újra baba-mama foglalkozás a marcali könyvtárban, pedig a legjobb babakorban elkezdeni az olvasóvá nevelést. 2022 szeptemberében végre sikerült partnert találni, a bölcsödéből kaptunk eszközöket és egy ott dolgozó kisgyermekgondozó tartotta foglalkozást. Sajnos ottani létszám problémák miatt a tavasszal megszakadt a partnerség, viszont a kialakult olvasókörünket nem akartuk magára hagyni. Így született meg a Varázstorna – Varázsmese a Marcali Egészségfejlesztési és Prevenciós Iroda munkatársaival együttműködve.

Minden alkalom varázstornával kezdődik: játékos mozgásokat kötünk mondókákhoz, dalocskákhoz, ezt követi a varázsmese, amely egy előre meghatározott téma feldolgozása. Többek között a mozgásfejlődésről, alvásról, higiéniáról, félelmekről, szorongásról is szó esik, betekintést nyerhetünk például a képernyő előtt töltött idő témakörébe is, valamint édesapák, nagymamák fontos szerepéről is hallhatunk előadást. Ezeket a beszélgetéseket mesekönyv- és szakirodalmi ajánlók követik.

A program nagy sikernek örvend, hiszen kellemes kikapcsolódást nyújtunk kisgyermekeknek és szülőknek egyaránt, miközben az anyukák igazán őszintén beszélhetik meg ennek a kisgyermekes kornak örömeit és nehézségeit egyaránt.

Könyvtár a játszótéren

Idén második alkalommal csatlakozott a marcali könyvtár a Marcali Művelődési és Szabadidő Központ Játszótéri tekergő programsorozatához. A nyár folyamán péntek délután 17 és 19 óra között a város egy-egy játszóterére települt ki a két intézmény. Itt a játszótéri játékok mellett kézműveskedéssel, társasjátékokkal és természetesen minden korosztály számára könnyed nyári olvasmányokkal, képeskönyvekkel készültünk. Egy laptop és mobil internet segítségével a kölcsönzést és beiratkozást is megoldottuk.

Dombóvári Kinga – Marcali

VIDÉKI GYERMEKEK A TAKÁTS GYULA KÖNYVTÁR NYÁRI PROGRAMJAIN

Könyvtárunk a tavalyi év második felében a csoportos gyermekfoglalkozásokon való részvétel lehetőségét több felületén is az érdeklődők figyelmébe ajánlotta. *„Foglalkozásaink régóta nagy népszerűségnek örvendenek Kaposváron, de szeretnénk minél több vidéki csoportot is fogadni, hogy megmutassuk, érdemes hozzánk járni!”* – írtuk akkor a honlapunkon. A téli időszakban erre viszonylag kevés lehetőség adódott, de a nyár közeledtével újragondoltuk a kistelepülésen élő fiatalok kaposvári könyvtárlátogatását. A KSZR-hez tartozó 231 somogyi településen meghirdettük a szállítás lehetőségét a csütörtöki gyermekkönyvtári programjainkra azoknak a szolgáltató helyeknek, ahonnét könyvtáros által szervezett csoport jönne ugyan, de a közlekedést nem tudják megoldani. Ezt követően a helyi könyvtárossal egyeztettünk és az intézmény két gépkocsijával beutaztattuk a lurkókat a programokra, majd hazaszállítottuk őket. Szinte minden héten fuvaroztak a kollégák, volt ahonnét kétszer is fordultak egy napon. Dicséretes azoknak a polgármestereknek a hozzáállása, a települési könyvtárosoknak pedig a szervezőmunkája, akik egy-egy kirándulásként lehetővé tették a kis olvasók látogatását a vármegyei könyvtárban. A kulturális kikapcsolódást legtöbb esetben jó hangulatú fagyizás zárta.

A nyáron a következő településekről érkeztek hozzánk gyermekcsoportok: Somodor, Ecseny, Edde, Nemesvid, Csoma, Somogytúr, Csömend, Gadány, Taszár, Mosdós, Kálmáncsa, Karád.

Ezúton szeretném megköszönni az agilis KSZR-es könyvtárosoknak, hogy ebben a formában is fáradoztatok a közösségért, a településeitekért, a kultúra közvetítésért és nem utolsósorban az olvasás népszerűsítésért!

A településvezetőknek köszönjük szépen, hogy lehetőséget teremtettek a gyermekek számára a szabadidő hasznos eltöltésére.

Egyed Nándor
Kaposvár

ECSENYBŐL SZERETETTEL

A nyáron Ecsenyből 6 alkalommal látogattunk egy tucatnyi gyermekkel a Takáts Gyula Könyvtár nyári programsorozatára. A vármegyei könyvtár igazi kincsestára tárult fel előttünk. A könyvtárosok és a meghívott előadók nagy lelkesedéssel fogadtak minket, ami viszonzásra talált. Az események során részt vettünk zenés előadásokon, közelebb kerülhettünk háziállatokhoz, feltekinthettünk a csillagos égboltra, kreatív játékokkal ismerkedtünk meg, a legnagyobb élményt pedig a virtuális valóság szemüveg adta a gyerekek számára. Az izgalmas programok mellett volt időnk a könyvtárat is feltérképezni. Nagyon népszerű volt a játszósarok, a nagyobbak pedig társasjátékokat is kipróbáltak. Néhány kíváncsi gyerkőccel a polcok közt is sétáltunk, valamint könyvek kölcsönzésére is sor került. A program során régi barátokkal is találkoztunk, így még nagyobb volt a közös élmény.

Összességében a könyvtári programok látogatása rendkívül gazdagító és inspiráló élmény volt számunkra. Remek lehetőség volt arra, hogy mélyebben megismerjük a könyvtár kínálatát, és újra felfedezzük az olvasás szeretetét. Azt tapasztalatuk, hogy a könyvtár sokkal több lehetőségeket kínál, mint a könyvekhez való hozzáférés és mindent megtesz azért, hogy egyfajta közösségi teret alakítson ki a látogatói számára.

Nagyon várjuk a következő ilyen eseményt, és köszönjük a könyvtárnak és a könyvtárosoknak ezt a fantasztikus élményt.

Miszi Péter
Ecseny

MAGYAR KÖNYVTÁROS EGYESÜLET HÍREI

2023. szeptember 26-án, egy kellemes őszi napon többen útra keltünk a Magyar Könyvtáros Egyesület Somogy Megyei Szervezetének tagjai közül, hogy egy értékes és élményt adó szakmai kiránduláson vehessünk részt.

Barcsról a kollégákkal már korán reggel elindultunk, majd más könyvtárosokkal együtt, Kaposvárról folytattuk utunkat Budapestre.

Érkezésünket követően 10 óra 30 perckor elkezdődött a parlamenti, vezetett séta. A látogatóközpontba történő beléptetés

során kapott audioguide-dal tökéletesen hallottunk mindent, amit az idegenvezető a tárlatvezetés alkalmával mondott. A 45 perces séta alatt bejártuk az Országház legszebb helyiségeit, megcsodálhattuk a díszesen aranyozott XVII-es, városi lépcsőházat, azután utunk a díszlépcsőházba vezetett. Ott az idegenvezető nem mulasztotta el felhívni a figyelmünket a főlépcsőház mennyezetén látható festményekre, amelyek Lotz Károly keze munkáját dicsérik, valamint a nyolc darab, egyenként négy tonna súlyú, grandiózus gránitoszlopokra. Mint megtudtuk, az üvegablakok Roth Miksa műhelyében készültek. Ezután a kupolacsarnokba mentünk, ahol honvéd teremőrök vigyázták a magyar Szent Koronát, és a koronázási jelvényeket. Következőként a főrendi társalgóba léphettünk be, ahol a szakmákat, különféle foglalkozásokat és tudományokat bemutató szobrokon kívül ott hevert lábunk alatt az a türkiz színű szőnyeg, ami Európa legnagyobb kézi csomózású szőnyege. Utunk ezután a főrendi ülésterembe vezetett, ahol hét sorban, patkó alakban 453 ülés helyezkedett el, előttük pedig a hatalmas elnöki és szónoki emelvény. A főfalon Magyarország uralkodócsaládjainak festett címerei sorakoztak, az emelvény két oldalán pedig a nemesség történelmi szerepét méltató festményeket láthattuk.

A parlamenti séta végén az Országgyűlési Könyvtár munkatársa várt minket, és egy számunkra fenntartott teremben Horváth Eszter, a Szakreferensi Osztály jogi szakreferense köszöntött bennünket. Ezután részletes prezentáción keresztül bemutatta a könyvtárat, és a könyvtár gyűjtőkörét.

Mint megtudtuk, a Nyilvános Országos Jogi Szakkönyvtár katalógusa tartalmazza a korábbi Magyar Jogi, Külföldi Jogi és Világpolitikai Információk adatbázisát. A sajtóadatbázis a magyar sajtó és a külföldi sajtó cikkeinek válogatott adatbázisa, emellett több angol nyelvű előfizetett adatbázissal rendelkezik. Melyek közül kiemelem az Ebsco, HeinOnline, The Times Digital Archive adatbázisokat.

A könyvtár különgyűjteményei a Magyar Parlamenti Gyűjtemény, a Külföldi Parlamenti Gyűjtemény, az ENSZ Letéti Gyűjteménye, valamint az Európai Unió Letéti Könyvtára.

Érdekesség volt számunkra, hogy az intézmény legrégebbi dokumentuma Werbőczy István Tripartiuma, ami egy 1517-es kiadású dokumentum.

Az előadótól azt is megtudhattuk, hogy a külföldi Parlamenti Gyűjtemény cserekapcsolatok révén tud gyarapodni. Jelenleg öt ország (Anglia, Ausztria, Franciaország, Németország, USA) parlamenti kiadványait tartalmazza eredeti nyelven, és nyomtatott formában. A digitális gyűjtemények közé tartozik a Hungaricana – Országgyűlési Könyvtár gyűjteményei, és a Magyar Jogi Portál (MJP).

A 2022-es statisztika szerint 2022-ben 131 csoportot fogadott a könyvtár, így 2150 fő látogató tekintette meg a gyűjteményt. Fontos továbbá, hogy minden 18 éven felüli magyar és külföldi állampolgár beiratkozhat, de az olvasók első belépéséhez előzetes bejelentkezés szükséges, a könyvtári honlapon azonban az érdeklődők minden fontos információt és segítséget megtalálnak ehhez.

Az információgazdag előadást követően egy könyvtári sétán vettünk részt, ahol az elképesztő belső tereken túl a Dunára, és a budai hegyekre nyíló kilátásban is gyönyörködhettünk. Felemelő érzés volt egy ilyen csodálatos könyvtárat megismerni. A vezetést ezúton is köszönjük Horváth Eszter jogi szakreferensnek.

Indulás előtt, a szabadprogram ideje alatt még lehetőség nyílt beülni egy szimpatikus kávézóban vagy étterembe, és szerencsére az időjárás is kedvezett nekünk, így verőfényes őszi napsütésben tölthettük el a fennmaradó órákat.

Végül koraeste érkeztünk Kaposvárra, majd tovább, Barcsra.

Rengeteg élménnyel gazdagodtunk, köszönjük a szervezőknek, hogy munkájuk által egy remek hangulatú, tartalmas programban lehetett részünk!

Sziács Lászlóné
Barcs

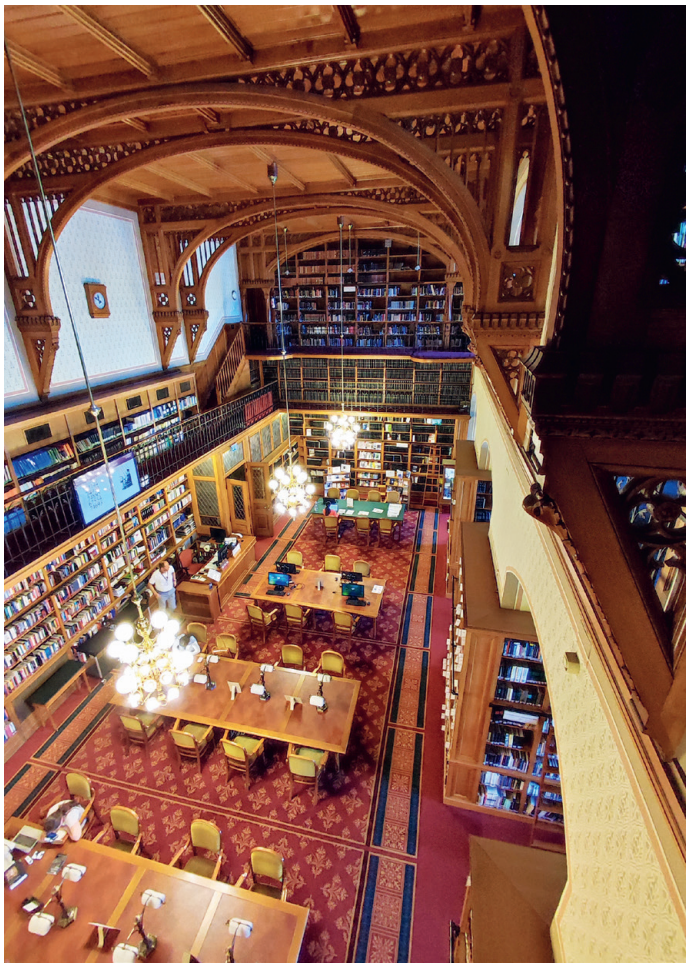

195 ÉVE ALAKULT MEG A MEGYEI OLVASÓ TÁRSASÁG

Értékes folyóiratokat őriz a Takáts Gyula Könyvtár muzeális gyűjteménye: Felső Magyar Országi Minerva 1825-1935 és a Tudományos Gyűjtemény 1820-1835 közötti számait. E folyóiratok a 19. század új ismereteit közölték Somogy megye olvasóival. Hogy függ ez össze az Olvasó Társasággal és Berzsenyi Dániellel?

Mindjárt kiderül.

A 19. század első fele kulturális téren is előrelépést hozott Kaposváron.

Sikerült egy új közművelődési intézménynek – a könyvtárnak is – az alapjait lerakni a megyében. Festetics Lajos 4000 kötetes könyvtárának a megye részére történő ajándékozásával vetette meg alapját 1816-ban a vármegyei könyvtárnak. Majd megválasztották olvasótárának könyvvásárló bizottságát, javaslatot tettek könyvvásárlásra, a megvásárolt könyvek lajstromba foglalására. A könyvtár leltárkönyvét a Somogy Vármegyei Levéltár őrzi, amelynek címe: „Az olvasó szobából könyveket kivivő uraknak reversalis protocolluma ab anno 1832".

A könyvvásárló bizottság és a vele azonos megyei olvasótábor első tagjai: Csépán István (költő, Somogy Vármegye főügyésze), Berzsenyi Dániel (költő, táblabíró), Siklóssy Viktor (főügyész) és Bodonyi József.

A könyvtár gyűjtőkörét az 1826-os nagygyűlés azokra könyvekre korlátozta, amelyek "Magyarország leírását, történetét, törvényeit és statisztikai esméretét érdeklik". 1829-ben a közgyűlés végül a közművelődési célokat szolgáló könyvtár mellett döntött, nem pedig a tudományos könyvtár mellett. A könyvtár első őre Somssich József kamarás lett.

A könyvtári szabályzat pedig 1832-ben 1-4 krajcáros fizetés mellett lehetővé tette a könyvkölcsönzést és pénzbírsággal sújtotta azokat, akik elvesztették vagy késve hozták vissza a könyveket.

A könyvbeszerzés munkáját nem bírva, a lajstromozást még kevésbé – hamarosan lemondott Somssich József, utódjául Festetics Lajos táblabírót választották meg. Ő is lemondott 1834-ben távoli lakhelyére hivatkozva. A következő időben kissé kaotikus volt a helyzet, olyannyira, hogy 1835-től a megyegyűlésnek követelnie kellett a könyvtár rendbeszedését.

1837 január elsejétől kinevezték az olvasószoba felvigyázójául Auster Ferenc írnokot 50 Ft évi fizetéssel.

A könyvtár ügyét nagy lendülettel vitte előre a nagybajomi Sárközy István földesúr, ő készítette el az állomány első leltárát, ez 3324 művet tüntetett fel. Szépirodalmi művek száma 793 volt, ebből 157 magyar nyelvű, a szakirodalmi művek száma 2531, 192 magyar nyelvű.

Viszonylag a kor színvonalán álló könyvhagyaték képezte az állomány törzsét, főként a mezőgazdasági ismeretek területén.

A könyvtárral párhuzamosan egy "Olvasó Társaság" létrehozásán is fáradozott a megye 1828-ban – az országban elsők között. Céljuk a „jól választott munkák olvasása és az olvasottakról való barátságos értekezés".

A társaságnak kétféle tagsága volt : a 12 Ft-ot fizetők meghatározhatták a vásárlandó újságokat és folyóiratokat, a 4 Ft-ot fizetők olvasási jogukat válthatták meg.

Ettől kezdve a könyvtár és az olvasótársaság egymás mellett élte az életét. Az utóbbi magánkezdeményezésben és adományok útján az újságok és folyóiratok előfizetésére és olvasására teremtette meg a lehetőséget.

1929-ben 23 féle újságot járattak pl.: Magyar Kurir, Hazai és Külföldi Tudósítások, Tudományos Gyűjtemény, Mezei Gazdák Barátja, és számos német nyelvű

TUDOMÁNYOS
GYÜJTEMÉNY
1832.
I. KÖTET.
Tizenhatodik esztendei Folyamat.
SZERKESZTETTE
VÖRÖSMARTY MIHÁL.
KIADTA
TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI I.
A' Cs. 's Apost. Kir. Felség' kegyelmes Engedelmével.
PESTEN,
A' KIADÓK' KÖNYVNYOMTATÓ-INTÉZETÉBEN.

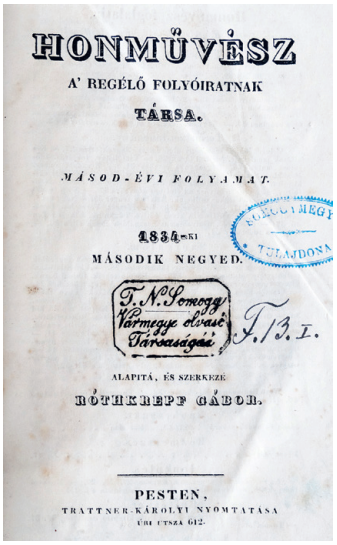
HONMŰVÉSZ
A' REGÉLŐ FOLYÓIRATNAK
TÁRSA.
MÁSOD-ÉVI FOLYAMAT.
1834-ki
MÁSODIK NEGYED.
ALAPITÁ, ÉS SZERKEZE
RÓTHKREPF GÁBOR.
PESTEN,
TRATTNER-KÁROLYI NYOMTATÁSA
ÚRI UTSZA 612.

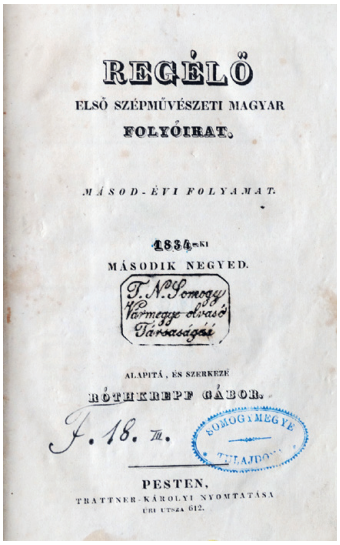
REGÉLŐ
ELSŐ SZÉPMŰVÉSZETI MAGYAR
FOLYÓIRAT.
MÁSOD-ÉVI FOLYAMAT.
1834-ki
MÁSODIK NEGYED.
ALAPITÁ, ÉS SZERKEZE
RÓTHKREPF GÁBOR.
PESTEN,
TRATTNER-KÁROLYI NYOMTATÁSA
ÚRI UTSZA 612.

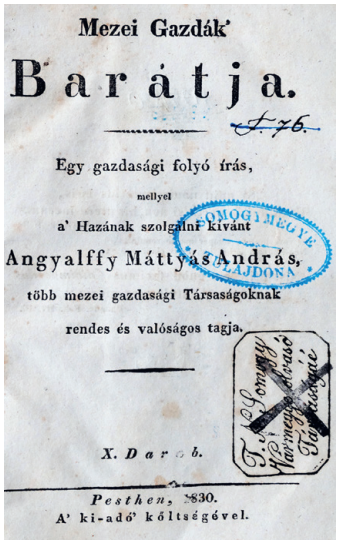
Mezei Gazdák'
Barátja.
Egy gazdasági folyó írás,
mellyel
a' Hazának szolgálni kivánt
Angyalffy Mátyás András,
több mezei gazdasági Társaságoknak
rendes és valóságos tagja.
X. Darab.
Pesthen, 1830.
A' ki-adó' költségével.

újságot. Ezekből az 10 folyóiratot őriz könyvtárunk:

- Felső Magyar Országi Minerva, 1825-1835
- Hasznos múlatságok, 1817-1837
- Honművész, 1833-1841 : a Regélő folyóirásnak társa
- Koszorú, Szép Literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez, 1829-1840
- Magyar kurir ...-dik esztendőre, 1828-1834
- Mezei gazdák barátja,1829-1830
- Muzárion, 1833
- Nemzeti Újság, 1828-1837 : mellyet hazai ,s külföldi tudósításokból a' magyar nemzetnek köz jovára írt, ,s kiadott Kultsár István
- Regélő,1834-1836 : első szépművészeti magyar folyóirás
- Tudományos gyűjtemény, 1828-1833

Az olvasószoba a Vármegye házában kapott helyet és hétköznapokon délelőtt 8-12, délután 3-8 óra között fogadta a látogatókat.

A könyvtár 1932-ben kezdte meg a kölcsönzési naplójának vezetését, amit 1870 márciusáig vezettek.

A naplóban a megye kulturális életére vonatkozólag sok értékes adatot találunk. Képet kapunk arról mit olvastak a 19. sz. derekán Somogyban, kik voltak a rendszeres kölcsönzői: Berzsenyi Dániel, Xantus Ignác, Somssich Pál, Madarász József, Szokolay Dániel.

A leghűségesebb kölcsönző Berzsenyi Dániel volt, aki nehezen tudott gyakori betegsége, családi gondjai, gazdasági bajai miatt Nikláról bejönni. Mégis szinte kéthavonként vállalta az 50-50 km-es rázós kocsi utat.

A protocollumba sajátkezű bejegyzései bizonyítják, hogy a kölcsönzési díjat minden alkalommal lerótta és visszamaradt könyvadóssága soha nem volt. Mit kölcsönzött rendszeresen az olvasószobából? A magyar és német nyelvű Minerva és a Tudományos Gyűjtemény legfrissebb számait

https://mnl.gov.hu/mnl/sml/a_honap_dokumentuma_2022_szeptember

Tudományos Gyűjtemény

(Lehet ezt a példányt forgatta Berzsenyi és Festetics gróf is?)

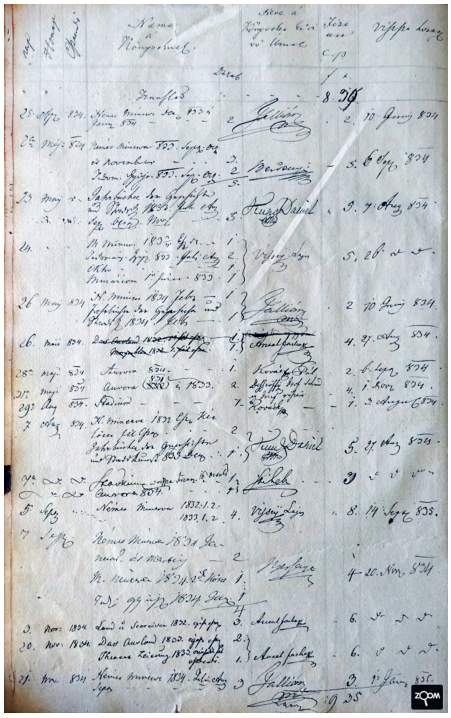

Utolsó kölcsönzése halála előtt 23 nappal történt, 1836. január 22-én. Halála után családja a kikölcsönzött műveket visszaszolgáltatta a könyvtárnak.

Berzsenyinek az Olvasó Társaság a szívügye volt. 1833-ban két nagyobb lélegzetű tanulmányához: „Poétai harmonistica" (ebben esztétikai nézeteiről vall) és "A magyarországi mezei szorgalom némely akadályairól…" a forrásokat a könyvtár folyóirataiból merítette.

A kölcsönzések zöme – nemcsak Berzsenyinél – folyóiratokból, hírlapokból, gyűjteményes kiadványokból és lexikonokból állt. Elvétve kölcsönöztek mezőgazdasági témájú szakkönyveket és néhányan Széchenyi István műveit. A szépirodalmi művek kölcsönzése minimális volt, s többnyire Fáy András Bélteky ház című regényére korlátozódott (az 1832-ben írt mű az első magyar társadalmi regény, mely a reformkor újító eszméit fogalmazza meg)

A könyvtár használata, kölcsönzések száma jelentősen csökkent a szabadságharc és az abszolutizmus éveiben. 1849-ben megszűnt a megyei autonómia. A könyvtár sorsáról is keveset tudunk, anyagának cenzúrázása után jobb időkre várva porosodtak a megyeháza egyik szobájában.

Az 1850-es évek elején Kapotsfy József ügyvéd és olvasó társulati felügyelő még tett erőfeszítéseket az olvasótársaság felújítására, de eredménytelenül, ezért 1855 végén annak működését megszüntették.

A könyvtár anyaga 1866-ban átkerült a gimnáziumba, miután Jankovics László főispán átadta gondozásra a gimnáziumi választmánynak. Itt a tanári könyvtárral együtt kezelték. Innen került át a megyei könyvtár állományába.

* * *

Forrás:

Kanyar József: „Múzsáknak szentelt kies tartomány": tanulmányok Somogy művelődéstörténetéből

https://mnl.gov.hu/mnl/sml/a_honap_dokumentuma_2022_szeptember

Összeállította:

Németh Gabriella
Kaposvár

PETŐFI EMLÉKKÖNYVTÁR

Az év eddigi időszakában is elmondható, hogy mozgalmas volt könyvtárunk élete. Továbbra is rendszeresen jöttek óvodás és iskolás csoportok is foglalkozásokra. Több festménykiállításnak és érdekes előadásnak is helyet biztosítottunk az év eddigi részében, és természetesen a továbbiban is számos programra várunk mindenkit.

A nyár sem telt el munka nélkül, ugyanis augusztusban látványosan új kialakítást kapott könyvtárunk, az újranyitásától számított 10 év után. Mi és olvasóink legnagyobb örömére sikerült egy gyereksarkot kialakítani, ahol kedvükre válogathatnak a könyvekből, játszhatnak, pihenhetnek, olvasgathatnak a betérő fiatalok. Mellette találjuk a rendezett felnőtt rész polcait, könyveit. Tereink szellősebb kialakításúak, polcaink könnyebben áttekinthetők lettek. Eddigi visszajelzések alapján jól döntöttünk a változtatást illetően.

Zsidákovits Zita
Kaposvár

A településeken végzett munka öröme

A KSZR-es feladatok is, mint minden az életben, körforgásszerűen ismétlődnek. Januárban elkezdjük a statisztikával, aztán eszköz- és bútorigény felmérés, majd jönnek a polgármesteri beszámolók és szépen sorban az év során az éppen aktuális feladatok. Ami viszont minden évben meglepetést tartogathat, az a településeken végzett munka.

Mi ezeket tavasz végére, nyár elejére szervezzük, amikorra már lemegy a fűtési szezon, és a nyári szabadságok még nem kezdődnek el. Az idei évben is öt településen voltunk selejtezni, rendet rakni, vonalkódozni, és leltározni. Mint minden évben, ez az időszak idén is színt hozott a megszokott hétköznapokba. Minden héten újabb település hétköznapjainak váltunk a részévé, és ezt abból vettük észre, hogy reggelente a helyiek integetnek mikor meglátják az autónkat. Eleinte mindig félszegen jönnek megkérdezni, hogy mit csinálunk náluk, de a hét vége felé már a falu bizalmasabb dolgaiba is beavatnak bennünket.

Az idei évben az egyik településen mi voltunk reggel az első érkezők, és mivel megbíztak bennünk, már kulcsot is kaptunk. Nem vártuk meg a helyi könyvtárost, hiszen a munka haladhat addig is míg ő odaér. Be is mentünk, de már későn vettük észre, hogy a takarító lányok még nem voltak ott reggel, így a riasztó még nincs kikapcsolva. Így sikerült a falu egy részét felébresztenünk a riasztó vinnyogásával.

Aztán szokás szerint kaptunk pár „okos” tanácsot is, például: az egyik helyen megkérdezték, hogy „Miért szedjük le a selejt könyveket, és pakoljuk ki őket a folyosóra, ahol nem olyan jól átláthatóak, miért nem ragasztunk a selejtekre sárga cetlit, selejt felirattal?” (Hát, hogy mi erre még nem gondoltunk! 😊)

Minden kolléga, aki már vett részt ilyen munkában, tapasztalhatta, hogy ez nem mindig egyszerű, és a körülmények sem mindig azok. Viszont, ha egy-egy helyen véget ér a munka az sokszor nagyon látványos tud lenni. Természetesen azt sem bánjuk, ha nem lett óriási a változás, mert az azt jelenti, hogy a rendrakással nem volt sok dolgunk. Az idei évre tervezett települési munkák helyszínen végzett feladataival végeztünk, izgatottan várjuk, hogy a következő „szezon” mit tartogat nekünk

Szomor-Horváth Georgina
Barcs

A TAKÁTS GYULA KÖNYVTÁR FALAI KÖZÖTT…

Szomorúan tudatjuk, hogy könyvtárunk egykori igazgatója dr. Horváth Katalin (Kaposvár, 1957–2023), hosszan tartó betegség után elhunyt.

Dr. Horváth Katalin Kaposváron született, a Táncsics Mihály Gimnáziumban érettségizett 1975-ben. Szombathelyre költözött, ahol 1979-ben diplomázott a Tanárképző Főiskolán, magyar–könyvtár szakon.

Kaposvárra visszaköltözve a Megyei és Városi Könyvtárba került, tájékoztató könyvtáros, társadalomtudományi szakreferens lett.

Óraadóként a Noszlopy Gáspár Közgazdasági Szakközépiskolában, a Munkácsy Mihály Gimnáziumban, a Táncsics Mihály Gimnáziumban tanított, középfokú könyvtáros tanfolyamokat tartott,

szakmunkástanulók olvasótáborának somogyi vezetője, szakmai referense volt 1981 és 1987 között.

1985-ben a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán elvégezte a történelem alapszakot, majd 1988-ban az ELTE BTK-n a történelem kiegészítő szakot. 2013-ban jogászként végzett a Pécsi Tudományegyetemen.

Publikált a Somogyi Honismereti Híradó, Somogyi könyvtáros, Somogyi Hírlap című kiadványokban. Tagja volt a Dél-dunántúli Történész Tábornak, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének, a Magyar Történelmi Társulatnak.

2012-től öt évig a könyvtár igazgatójaként dolgozott. Sikeres tematikus napok, rendezvények indultak el az ő idejében.

Kitüntetései: Közművelődési pályázat 3. díja (1986); Kaposvár Város Szolgálatáért (1999).

Emlékét tisztelettel őrizzük!

Az idei év első felében nemcsak az épület újult meg kívülről, hanem új logót is kapott az intézmény. Ezzel összhangban a város arculatához igazodva újultak meg plakátjaink, felhívásaink is. A könyvtárban egyes információs táblákat már szintén lecseréltünk és ezt a továbbiakban még folytatjuk.

Télen a rezsicsökkentés érdekében tereink „összehúzására” kényszerültünk, amelyeket tavasszal a hosszú távú üzemeltetés és tereink kihasználtságának változása szempontjából felülvizsgáltunk.

Ennek eredményeképpen a helytörténeti rész a földszintre költözött, a korábbi közszolgálati tér helyére. Ez a részleg a földszinten azért praktikus, mert a zömében idős kutatók könnyebben megközelíthetik. A nagy tér pedig azért jó, mert az egész megyére vonatkoztatva bővítjük a gyűjteményt, és nem selejtezünk. Itt biztosítjuk az olvasótermet is, a nyugalomra, csendre vágyó látogatóinknak.

A közszolgálati teret az első emeleti könyvkiválasztóba költöztettük, így jobban az olvasók szeme elé kerültek a folyóiratok, újságok. A számítógépek számát az egyre kevesebb számítógéphasználó miatt csökkenetettük ugyan, de így kevesebb számítógéppel, kisebb helyen is elférnek a nyilvános internetszolgáltatást és egyéb irodai szolgáltatásokat igénybe vevő használóink. Ugyanakkor szem elé kerültek a folyóiratok, amelyekről éppen az derült ki a korábbi kérdőíves felméréskor, hogy nem tudnak róluk.

A közszolgálati tér melletti irodahelyiségben kapott helyet a médiatárunk, ahol kényelmesen böngészhetnek az olvasók. A kiszolgálás gyorsabb lett, mivel nem kell beadni az üres lemeztokot, és várni, hogy a kolléga összekeresse hozzá a lemezeket. Így, a tavalyi gyermekrész költözésével együtt, két épületszinten üzemeltetjük a könyvtárat. A felhasználói igények változása, a növekvő és kiszámíthatatlan épületüzemeltetési költségek a könyvtárakat is újratervezésre kényszerítették. Okos racionalizálással jól ki lehetett jönni ebből a nehéz helyzetből, úgy gondolom ez Kaposváron sikerült!

Rázsits Veronika
Kaposvár

Tinisarok új köntösben

Az első emeleti felnőtt kölcsönzői részen kialakított új sarok babzsákokkal és kanapékkal, hamar a fiatalok kedvenc helyévé vált. Tetszik nekik, hogy sokkal átláthatóbb és választékosabb, fiatalos és kényelmes. Bár még ugyan csinosításra és kuckósabbá tételre vár, de a nyári munkára érkezett diákoknak feladtuk a leckét, hogy ötleteljenek kicsit, hogyan lehetne a fiatalok ízléséhez még jobban igazítani. Jöttek is ötletek, hogy poszterekkel, nekik szóló idézetekkel, hangulatvilágítással, plédekkel, fotelekkel, elszeparált tanulórésszel tudnánk javítani rajta. Néhány ezek közül már meg is valósult. A jövőben pedig még igyekszünk a további javaslatoknak is eleget tenni. Ebben a részben több olyan könyvet illetve folyóiratot tudtunk kihelyezni, ami ennek a korosztálynak szól. Ajánljuk tanároknak is, hogy hívják fel diákjaik figyelmét arra, hogy itt tanulhatnak, beszélgethetnek, ellazulhatnak, vagy akár játszhatnak is szabadidejükben. Vagy akár ők maguk is tarthatnak itt egy rendkívüli tanórát.

„Nincs időm olvasni” kihívás

Idén a könyvtári terek átrendezése miatt, a NIOK polcunk is más helyre költözött. Olvasóink így sokkal könnyebben tudnak válogatni az aktuális téma között.

- május: egy könyv, amely a szülő-gyermek kapcsolatról szól
- június: egy regény, amelyben megírnak egy másik regényt is
- július: egy regény, amely vízparton játszódik
- augusztus: egy könyv, amelyben fontos szerepe van a kertnek
- szeptember: egy sci-fi
- október: valami norvég

Minden témához készítettünk ajánló polcot a moly.hu közösségi oldalon. (https://moly.hu/tagok/konyvtarkaposvar/polcok)

A korábbi témák polcai visszakereshetőek az archivált polcok között. (https://moly.hu/tagok/konyvtarkaposvar/archivalt-polcok)

Diákmunka, közösségi munka könyvtárunkban – mi minden valósult meg általuk

Idén is, mint minden évben fogadtunk diákokat nyári munkára és több jelentkező is volt az 50 óra közösségi szolgálat letöltésére. Nagy segítséget kaptunk a pakolás utáni rendrakás, takarítás, könyvek átcsúsztatása, rendbetétele, táboroztatás és a csütörtöki gyerekfoglalkozások során. Volt akire szkennelést, a szkennelt folyóiratok összeillesztését, illetve a dokumentumok törlését bíztunk. A diákok szívesen és lelkesen csinálták bármelyik munkafolyamatot. A közösségi szolgálatot letöltők mindegyike le is dolgozta mind az 50 óráját, így egy tehertől mentesülve kezdhették meg az új tanévet.

Szőke Henrietta – Kaposvár

* * *

2023 szeptemberétől hivatalosan kutyabarát hely lettünk. Többször előfordult, hogy az olvasók a kis kedvencükkel jöttek a könyvtárba és kénytelenek voltak a bejárat előtt hagyni őket, amíg a gazdi be nem fejezte a látogatást. Gondoltunk egyet, mi sem zárjuk ki őket, hogy ne az ajtóban szomorkodjanak a gazdi után. Azokat az olvasókat sem zavarják a kutyák, akik nélkülük érkeznek, sőt talán a könyv kölcsönzésen kívül emberi kapcsolatok is épülhetnek. A kis állatok jelenléte által barátságosabb, családiasabb lett a környezet.

Ács-Gergelyné Varga Lilla
Kaposvár

Biblioterápiás foglalkozás leírása Elif Shafak Szerelem című regényének felhasználásával

A megyei könyvtárban minden hónapban összeül az a biblioterápiás csoport, amiben a külsősök mellett a Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesületének tagjai vesznek részt a beszélgetéseken. A legutóbbi ilyen összejövetel rendhagyó foglalkozás volt olyan tekintetben, hogy most nem versekkel vagy novellával dolgoztunk, hanem egy könyv – Elif Shafak Szerelem című regényének – részleteit dolgoztuk fel.

A foglalkozáson nyolcan vettek részt, ebből öten látássérültként. Egy új csoporttag is csatlakozott hozzánk, aki a foglalkozás végén érdeklődött a folytatás után. 😊

Keretet úgy sikerült adni a könyv részleteihez, hogy a felolvasás előtt köveket osztottam ki. Kérdéseket tettem fel:

– Mi ez?
– Mire jó ez a kő?
– Te mit csinálnál ezzel a kővel?
– Még mit csinálnál vele?
– Még mit csinálnál vele?
– Még mit csinálnál vele?
– Nevezz meg egy tulajdonságát!
– Mit szimbolizál számodra ez a kő?
– Hová tennéd a követ?
– Ha TE vagy a kő, hol szeretnél lenni?

Ezek a kérdések, a rájuk adott válaszokkal vezettek a regény első felolvasott részletéig, ami arról szól, hogy ha követ dobunk a folyóba, vagy ha követ dobunk a tóba, annak milyen hatása lesz a vízre, a kőre, mit és hogyan változtat meg? A kő a folyóval és a tóval találkozva emberi kapcsolatainkat szimbolizálja, azok mélységét, színét, fontosságát. A láthatatlan párhuzam mindig nagyon alkalmas mélyebb gondolati tartalmak kibontására.

Érdekes volt, nagyon jó keretet és jó ívet adtak a foglalkozásnak a kérdések és a válaszok.

A regénynek van egy mesés mellékszála, ezt olvastam fel a vonatkozó helyeken. Egy dervis útnak indul a kolostorból, s tanítómestere úgy bocsájtja útjára, hogy három tárgyat ad a kezébe, amelyek segítségére lehetnek útja során. Egy ezüstveretű tükröt, egy selyemkendőt és egy orvosságos szelencét. A három tárgy gazdára találását, sorsát vettük végig, a három szereplő történetének, s a dervis tanácsainak boncolgatásával.

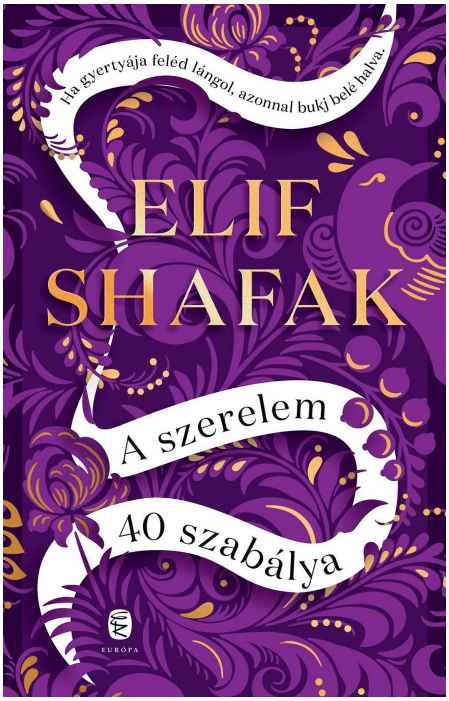

Mindig nagyon érdekes, ahogy a saját élmény beúszik egy csoportfoglalkozásra, ahogy szinte észrevétlenül a varázserejű segítő tárgyak átkerülnek a foglalkozás résztvevőin keresztül a családtagjaik, barátaik kezébe, akiknek ők segíteni akarnak, vagy akikkel a kapcsolatukat jobbá tennék. Ezt úgy tudták magukkal vinni, hogy a segítő tárgyak elvitele helyett, a foglalkozás végén a követ – amit az elején kiválasztottak és amit a foglalkozás során végig használtak, megszemélyesítettek és pozitív tulajdonságokkal láttak el – elvihették, s kivétel nélkül mindenki azt a személyt mondta, hogy annak adná vagy annak fogja adni, akit a foglalkozás közben kiválasztott.

Mivel nem egy egységes, egészben felolvasott rövid olvasmányról volt szó, mindenképpen szükség volt arra, hogy a könyv egyik előszavát is elolvassuk. Ennek mentén el tudták helyezni a történet szálait korban és időben, de tulajdonképpen megbeszéltük azt is, hogy akár a mai korban is játszódhatna a történet, hiszen azok az emberi vagy vallási minták, dogmák, amik akkor a társadalom és az egyéni cselekedetek mozgatórugói voltak, ma is szinte kivétel nélkül érvényesek. A történet egyébként két szálon fut, egyszerre idézi meg a jelent és Rúmi korabeli iszlám világot.

A könyv negyven szúfi szabályt tartalmaz. A felolvasott részletekben is található ezek közül egy-egy. Mindegyik után megálltunk és külön-külön is értelmeztük, megbeszéltük azokat, illetve azt, hogy egyet tudunk-e érteni velük.

A három varázstárgy tekintetében mindig kérdés volt, hogy akik kapták, megérdemelték-e vagy használták-e ezeket a tárgyakat. A foglalkozás végső konklúziója az lett, hogy minden ember megérdemelné ezeket a tárgyakat, hiszen a könyv velük arra sugall, hogy rajtuk keresztül tükröt tartsunk magunknak is, s ha szükségünk van rá – márpedig az embernek élete során elég sokszor kell(ene) magát értékelnie vagy átértékelnie gondolatban –, akkor használjuk őket.

A foglalkozás közben néhány alkalommal kitalált történeteket gyártattam a csoporttagokkal. Egy-egy tárgy vonatkozásában kitalált meséket kértem tőlük, hogy kiknek adnák őket és miért.

A beszélgetés végén pedig arra tértünk át, hogy ténylegesen kinek változhatott meg az élete azáltal, hogy a tárgyat megkapta. Ez a felolvasott részekben már nem szerepel, de elég nagy százalékban találták el, hogy tulajdonképpen, ténylegesen csak a prostituálton segített Szemsz a selyemkendő átnyújtásával. Jó foglalkozás volt, aminek a végén kivétel nélkül mindenki kérte a teljes könyv anyagát. Volt, aki a hangoskönyv alkalmazásban töltötte le. Más kikölcsönözte, előjegyezte, vagy azt mondta, megveszi a könyvet.

Amikor így sikerül megtartanom egy biblioterápiás foglalkozást, akkor mindig arra gondolok, hogy minden nehézség és akadályozó tényező ellenére értelme és haszna van annak, amit most már hivatásomként végzek, hiszen ezeket az embereket lehet, hogy egy kis irodalom segítségével hozzásegítettem egy-egy nehezen gondozott kapcsolatuk könnyebbé tételéhez. A lélek gyógyítása a gondolatok ébresztésén keresztül lehetséges. Hiszem és vallom, hogy ha adott problémákra, kapcsolati nehézségekre megtaláljuk a megfelelő kérdéseket, akkor már a válaszaink is félig megvannak azok orvoslására.

■ **Szerényiné Tar Gabriella** – Kaposvár

ÜNNEPI KÖNYVHÉT KAPOSVÁRON

Az idei Ünnepi Könyvhét programsorozata (amire június 8-10. között került sor) a Csiky Gergely Színházzal karöltve került megrendezésre, a Rippl-Rónai Fesztivál keretein belül. Újdonságnak számított, hogy a könyvtárépület felújítása miatt ismét szabadtérre kerültek az író-olvasó találkozók.

Mivel a könyvtár állványozása a belső terek használatát nem tette lehetővé, a színház által biztosított Theater Wagen-en lett megtartva több program is, míg a meghívott írók a könyvtárral szembeni teraszon foglaltak helyet. A programok végén több tanulságot is levontunk.

Pár szó a meghívottakról

Mindenki más-más témában képviseltette magát. A teljesség igénye nélkül: volt meseíró, krimiíró, fényképész, bűnügyi regényíró. Mindenki pozitívan állt hozzá a találkozóhoz, sok ismeretség, barátság született. Az ilyen rendezvények jó lehetőséget biztosítanak arra, hogy az írók egymással is találkozhassanak, és a hozzájuk dedikálni térő olvasók esetleg más témájú könyveket is megismerhessenek.

A 2023-as Ünnepi Könyvhét meghívott vendégei voltak:

- Bíró Zoltán (bűnügyi regényeivel)
- Csokonai Attila (elbeszéléskötetével)
- Dénesné Orcsik Judit (párkapcsolati könyvével)
- Hegedüs György (fotóművészeti kötetével)
- Kellei György (újabb balatoni krimijével)
- Kószó Andrásné (20. sz.-i repüléstörténeti könyvével)
- Németh Anikó (a Kunffy család emlékkötetével)
- Péntek Kamilla (ifjúsági fantasy-jával)
- Szabó Tamás (újabb somogyi mesteremberek bemutatásával)
- Varga István (retró Balaton kötettel)

Író-olvasó találkozót is tartottunk

Vendégeink: Grecsó Krisztián, John Cure, és Karády Anna voltak.

A rendezvényt Szita Károly polgármester úr nyitotta meg, a könyvtárnak ajándékozva Nagy Zoltán: Esztendőknek vándorútján c. kötetét, amelyet a szerző a város 150 éves évfordulójára írt. A polgármester úr Rázsits Veronika igazgatóval együtt külön felhívta a figyelmet az olvasás fontosságára, és a könyvtár hasznosságára.

A megnyitó sikeres volt, az időjárás is kitartott, az ég sem szakadt le.

Szerencsés Anett
Kaposvár

SZECESSZIÓS SÉTA KAPOSVÁR BELVÁROSBAN

– A SZECESSZIÓ VILÁGNAPJA, 2023

A szecesszió világnapját Lechner Ödön és Antoni Gaudí halálának napjához kapcsolva 2013 óta – magyar kezdeményezésre – június 10-én ünnepeljük. A világnap idén a Rippl-Rónai Fesztivál és az Ünnepi Könyvhét idejére esett, ezért a rendezvényeink összekapcsolódtak. A gyerekek számára kézműves-foglalkozással készültünk. A legkisebbek a kaposvári házak szecessziós díszítő motívumait színezték ki, a nagyobbak Klimt festményeit ábrázoló szalvétából dekupázstechnikával tartót készítettek, követ festettek. Harmadik éve hirdettük meg szecessziós játékunkat az interneten, hogy jobban megismerjük városunk szecessziós értékeit. Ebben az évben a világnap témája az anyagok (kő, üveg, vas) voltak, játékunk is ehhez kapcsolódott.

A kaposvári szecessziós épületekhez vezető sétát nagy érdeklődés kísérte. A résztvevők már előzetesen regisztráltak, a színház előtt találkoztam velük. Visszaforgattam az idő kerekét a századelő idejére, amikor megindultak az építkezések: historizáló, szecessziós stílusú épületek nőttek a ki a földből. Ezek a városképben ma is meghatározóak. A házak legjellegzetesebb részleteit néztük meg a Dózsa György utca villaépületein, az Ady Endre utca homlokzatain, a Kontrássy utca és a Bajcsy-Zsilinszky utca lakóházain. Stilizált virág- és növényindákkal, levelekkel, szép női arcokkal díszített homlokzatokat fedeztünk fel, kúszónövény-mintázatos kapukat találtunk, amelyekbe a ház tulajdonosának monogramja van elrejtve. Az út során felidéztem az akkori művészeti, irodalmi élet eseményeit, amikor Rippl-Rónai az egykori Turul Szállóban összebarátkozott Móricz Zsigmonddal, a Korona Szállóban Ady Endrével.

Megcsodáltuk, hogy az akkori mesterek milyen igényes munkát végeztek: a tervező több esetben a ház kiegészítő részeit is megtervezte, ezzel harmonikus egységet adott az épületnek. A helyi szecesszió megteremtésében Rózsa Ignác, Dausek Géza műlakatosnak, Lamping József, Edelényi (Himler) Dezső, Molnár Endre építésznek és Borovitz Imre épületszobrásznak sokat köszönhet a város. A másfél órás séta során csak a belváros szecessziós kincseit néztük végig. Amire nem jutott idő, azokat a helyeket Kaposvár szecessziós térképe segítségével fel lehet keresni egyénileg is egy okostelefonnal. http://www.szecessziosmagazin.com/kaposvarmap.php

A városi séta jó alkalom volt arra, hogy felhívjam az érdeklődők figyelmét a Takáts Gyula Könyvtár helytörténeti vonatkozású könyveire, az önálló ismeretszerzés lehetőségeire.

H. Molnár Katalin – Kaposvár

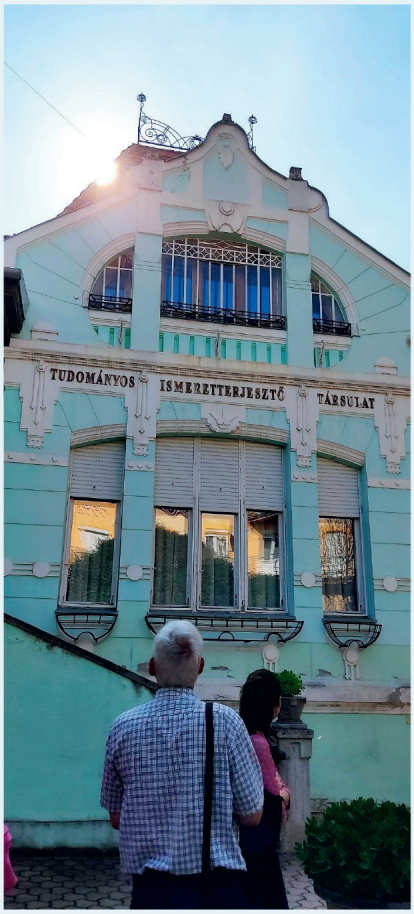

A GYERMEKKÖNYVTÁR 2023-AS NYARA

2023 nyarán már a családbarát helyünkön, az első emeleten kialakított gyerekkönyvtárban szervezhettük meg csütörtökönként a nyári szünidei rendezvénysorozatunkat. A családi programok keretében különböző előadásokon és zenés műsorokon vehettek részt a gyerekek. Fellépett nálunk Ribizli bohóc, Rosta Géza és a Kiskondás Együttes, akik mindannyian fergeteges hangulatot teremtettek zenés műsoraikkal. Előadást hallhattunk a Kapos Állatbarát Alapítványtól a felelős állattartásról, Dr. Mosoni László pedig a „Mesés csillagos égboltról" tartott előadást a kicsiknek és „Veszélyesek-e az aszteroidák" címmel pedig a nagyobbaknak, de a Hangoló és a Hangerdő zenés színházat is tátott szájjal nézték a gyerekek. A zenés műsorok és előadások után játszóházzal vártuk a gyerekeket, ahol többek között papírcápát, nyári papír strandtáskát, 3D-s napocskás képet színezhettek és hajtogathattak, a Mosolygyár pedig virtuális valóság szemüveg bemutatóval készült a gyerekeknek. Nem utolsósorban pedig eljött hozzánk a pécsi Zöld-Híd Alapítvány az Öko-Kuckó játszóházával, amelyben környezetbarát játékokkal ismerkedhettek meg a gyerekek, akik az újrahasznosítás jegyében kedvükre alkothattak is.

Hatalmas sikerként könyvelhetjük el ezeket a nyári csütörtöki programokat, hiszen egy-egy alkalommal 100-150 fő vett részt rajta. A kaposváriak mellett vidéki gyerekek is jöttek, többek között ecsenyi, somodori, eddei és gadányi srácok, lányok is élvezték az előadásokat és a játszóházat.

A június 19-től 23-ig tartó nyári napközinkbe 7 gyerek jelentkezett. Családias hangulatban telt a hét remek programokkal. Ellátogatunk a tűzoltókhoz, ahol megismerkedhettünk egy tűzoltóautó felszereltségével, elmentünk a Csiky Gergely Színházba, amelyet pincétől a padlásig bejártunk és kulisszatitkokat ismerhettünk meg. Az erdők házában Dr. Mosoni László kalauzolt bennünket az interaktív játékok között, és vendégül láttuk Dr. Mikula Lászlót, aki Mexikót mutatta be nekünk verses formában, sok-sok képpel illusztrálva, valamint eljutottunk még a kadarkúti reptérre is. Sok időt töltöttünk a gyerekekkel a Berzsenyi parkban is, ahol felszabadult játékkal zártuk a napjainkat, miközben jó kis csapattá kovácsolódtunk.

A Marék Veronika vándorkiállítás július 5-én érkezett gyerekkönyvtárunkba, hogy velünk legyen szeptember 30-ig. Számos egyéni látogató tekintette meg a kiállítást, egy alkalommal pedig a Kormányhivatal táborát is vendégül láthattuk Boribon, Kippkopp és társai képei között.

■ **Biszvurmné Mózs Éva**
Kaposvár

A ZALAEGERSZEGI KÖNYVTÁRBAN JÁRTUNK

Régóta tervben volt, hogy a Takáts Gyula Könyvtár munkatársai ellátogatnak a „szomszéd várba", vagyis pontosabban vármegyébe, Zalába. Közvetlen szomszédaink közül ugyanis Zalaegerszeg nagyjából Kaposvárral azonos nagyságú város, így kézenfekvő volt, hogy meglátogatjuk a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban dolgozó kollégákat, és együtt beszéljük át, mit tehet a könyvtár a látogatószám növelése érdekében.

Fotó: Horváth Péter

2023. szeptember 19-én tizenegyen kerekedtünk fel, és utaztunk Zalaegerszegre. Azt már előzetes ismereteink alapján tudtuk, hogy a központi épületen kívül két nagy egysége van a könyvtárnak. A belvárosi Deák Ferenc téren működő főépület mellett jelentős még a József Attila Városi Tagkönyvtár és az Apáczai Csere János Tagkönyvtár jelenléte. Főleg amiatt, mert mindkét tagkönyvtár társasházak közelében helyezkedik el; a József Attila Tagkönyvtár emellett igazán modern és vonzó belső terekkel csalogatja be a látogatókat.

A tagkönyvtárak között állandó átkölcsönzés van, azaz aki egyik könyvtári egységbe jár, kérheti, hogy a másikból oda vigyék át neki a szükséges dokumentumokat. Mivel az olvasójegy minden egységben használható, arra is van lehetőség, hogy a használó maga keresse fel a másik egységet, és ott kölcsönözzön. Tapasztalatok alapján ez kevésbé gyakori.

Látogatásunk során mi a központi épületet látogattuk meg. A haza bölcséről elnevezett téren álló, szintén Deák nevét viselő könyvtár igazán impozáns helyen, a megyeszékhely központjában kapott helyet. Központi helyzetét jól szemlélteti, hogy közvetlenül a piactér, a Göcsej múzeum, valamint a Zalaegerszegi törvényszék fogja közre. Körülötte a polgárosodás korában épült belvárosi épületek magasodnak. Ennek tükrében különösen szomorú, hogy a vármegyei hatókörű városi könyvtár főépülete erősen felújításra szorul, funkcionálisan is több problémával küzd. Bár az eredetileg 1967-ben épült épületet 1992 és 1995 között felújították, hogy illeszkedjen a történelmi környezetbe, az azóta eltelt évtizedek alatt állapota sokat romlott.

Legszembetűnőbb a lift hiánya, amely miatt a könyvtárosok hosszú lépcsősorokon kénytelenek az alagsori raktárból felcipelni a kért könyveket. Ezek a raktárak meglehetősen korszerűtlenek, így nem csak a könyvek fel-le hordása, de a megtalálásuk vagy éppen visszasorolásuk is nehézségekkel jár. Ennek tudható be, hogy az olvasói terekben sok könyv van, emiatt túlzsúfoltak. A második szinten lévő gyerekkönyvtár megközelítése lift nélkül különösen nehézkes, a raktári állomány elérése nem különben.

A helyismereti részleg meglehetősen kicsi, és mivel csak egy könyvtáros teljesít ott szolgálatot, a nyitvatartási idő egy részében a használók a tájékoztató könyvtárostól kérhetik ki a prézens anyagot, amiből az olvasói térben tanulmányozhatnak.

Ugyanakkor nem tudtuk nem észrevenni, hogy a funkcionális nehézségeket az egerszegi kollégák milyen kreatív módokon igyekeznek ellensúlyozni.

Miközben ők is próbálnak lépést tartani az új könyvtári trendekkel, és a hangulatos ökosarok mellett helyet keresnek a tini részlegnek, nagy figyelmet fordítanak régi gyűjteményükre. A bakelitlemezeket nem selejtezték, sőt, szem elé tették azokat, és biztosítanak helyben hallgatásra is lehetőséget. A zenére érzékeny fülűek körében ez népszerű szolgáltatás.

Kifejezetten tetszett mindnyájunknak az a rugalmas hozzáállás, hogy a kézikönyveket nem csak hétvégre, hanem három napos határidővel bármikor ki lehet kölcsönözni.

A partnerkapcsolatokra nagy figyelmet fordítanak. Több partnerszervezet nyári táborába „települnek ki" egy napra, hogy foglalkozásokkal színesítsék a programot. A középiskolás korosztályt interaktív helytörténeti programokra invitálják, pedagógusokkal közösen irodalmi vetélkedőket rendeznek. A közösségi szolgálatra érkező diákok számára lehetővé tették az online szolgálatot; ennek keretében a fiatalok a saját korosztályuknak szóló videókat, ajánlókat készítenek, ami jó reklám a könyvtárnak.

Részben szintén a közösségi szolgálatosok, részben a könyvtáros kollégák bevonásával készítenek apróbb ajándékokat, amiket rendezvényeken, foglakozásokon oszthatnak ki. Ehhez jól jön a könyvtár piac felöli oldalán kialakított közösségi kert is, ahol más növények mellett illatpárnába tölthető levendula is bőven található.

Bár a körülményeket több esetben nem irigyeltük a kollégáktól, jó ötleteket szereztünk bőven. Kedvességük és közvetlenségük okán pedig igazán jó és termékeny beszélgetés alakult ki a két könyvtár kollektívája között.

Horváth Péter
Kaposvár

GYEREKKÖNYVAJÁNLÓ

Igaz Dóra: Ádám és a dzsúdó

Főszereplőnk, Ádám jó tanuló, akinek könnyen megy a matek, és még olvasni is szeret, mégis sok rossz beírást hoz haza az iskolából. „*Tisztelt szülők! Ádám rendetlenkedéseivel zavarja az órát.*” Mit tehet anya és apa ilyen helyzetben? Hogyan bírják rá Ádámot, hogy fegyelmezetten viselkedjen? Hát persze, hogy dzsúdó edzésre íratják, hiszen az edzésen sokat kell futni, és a végére olyannyira elfárad, hogy nem marad már energiája a rosszalkodásra. Vajon megjavul-e Ádám az edzések hatására?

„– Jó, hogy megcsináltad- ingatta a fejét Vince – Velem megtörtént, hogy Győző bácsi nem engedett edzésre, mert kiderült, hogy egyest kaptam matekból. Nem jöhettem, amíg ki nem javítottam.

– Tényleg? – csodálkozott Ádám. Valahogy fel sem merült benne, hogy a dzsúdó és a matek összefügg. Az pedig még kevésbé, hogy a dzsúdónak bármi köze lenne egy olyan unalmas butasághoz, mint az almák lefestése rajzórán.”

Mindenesetre sok mindent megtudhatunk a dzsúdóról. Ki viselheti a fekete övet? Megtudjuk, hogy a dzsúdósok küzdenek egymással és nem harcolnak, valamint azt is, hogy az ellenfelek nem ellenségek, és a dzsúdó alapja egymás tisztelete. Sőt, még a japán számokat is megtanuljuk egytől ötig.

A könyv a Pagony Kiadó gondozásában jelent meg 2020-ban.

■ **Biszvurmné Mózs Éva** – Kaposvár

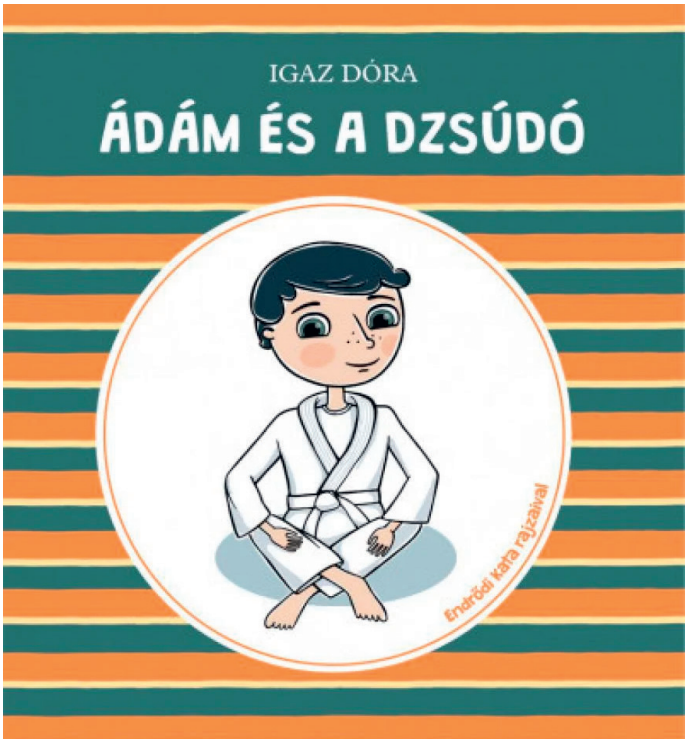

FILMISMERTETŐ

Top Gun – Maverick (akció) Játékidő: 131 perc

Pete „Maverick” Mitchell a flotta egyik legjobb pilótájaként, több mint harminc év szolgálat után úgy érzi, a leginkább megfelelő helyen van. Vakmerő tesztpilótaként egyre feljebb teszi a lécet, és igyekszik kitérni az előléptetés elől, amely földi szolgálatra kötelezné. Amikor Maverick-nek egy osztagnyi Top Gun növendéket kell egy példátlan megbízatásra kiképeznie, összehozza a sors néhai barátjának, Nick „Goose” Bradshaw fiával, Bradley „Rooster” Bradshaw hadnaggyal. A múlt árnyaitól kísértve Pete Mitchell kénytelen megküzdeni legbelső félelmeivel egy olyan küldetésben, amely során a legnagyobb áldozatot kell meghoznia azoknak, akiket kiválasztanak a repülésre. A filmet Joseph Kosinski rendezte. Főszereplők: Tom Cruise, Jennifer Connelly, Jon Hamm, Val Kilmer, Miles Teller és Ed Harris.

Összeállította:

■ **Horváth Roland** – Kaposvár, Forrás: www.port.hu

MÉDIATÁRI HANGOSKÖNYVISMERTETŐ

David Attenborough: Élet a Földön

(1. rész) Játékidő: 6 óra 36 perc

Sir David Attenborough a világ legnépszerűbb és legismertebb brit természettudósa. A könyv tartalma mára már klaszszikussá vált, nemzedékeket nyűgözött le és ismertetett meg Földünk hihetetlenül gazdag élővilágával. Az első rész bolygónk élővilágát mutatja be az élet első szikrájától a szárazföld meghódításáig. A hangoskönyv Csőre Gábor előadásában hallgatható meg.

Tartalom:

- A végtelen változatosság
- A test megformálása
- Az első erdők
- Özönlő hadak
- A vizek meghódítása
- A szárazföld meghódítása
- A védőburok

■ **Horváth Roland**
Kaposvár

VERSEK KÖNYVTÁROSOK TOLLÁBÓL

csipkeház-menedék

szemeket összekapcsolva közben
ingovány-szelet lehelve csupasz
lábakat bokára kulcsolt kezet nyomot
hagyva bőrön az ujjak
tengelyét simogat egyre és
harapva-nyelve kedvesét belül

csipkeház-menedék

az idő nem csak múlik de közelít a
legszűkebb pontja egy zajos gépezet
legelviselhetetlenebb zörej-közelségének
rendszerében próbálunk Buddha
mosolygással Gandhi türelemmel élni

valami nagy-nagy gondolatot
kirágni megremélni

a legszűkebb pont mit elménk lelkünk
még elbír e testben s nem taszít
tovább egy másik létezés felé

szégyen

szégyellem
hogy ember vagyok itt ezen a sínen
köztetek
ezen a zaklatott halálsugáríven tőlem
jobb lesz minden tőletek csak van csak
épphogy él a kés éle apokrif vág de
nem zenél

szitár nyelvén beszél a nap belelódulnak a
fecskék hasítanak néha háromfelé
vágnak néha ketté összezár utánuk falként a
létezés vagyok levegőég szemcsék vízzel
vegyes párakavalkádja zúgok szuhogok a
végtelen tengeróceánba

a tisztaságra törekvés egy papírgalamb csak

röptében letörlik a
fehér felhők koszlott szárnyai

üvegpart homokot súrol arcomba a szél
madáralakra-tört-üvegképek
piszkosak tökéletlenül szépek

azt hiszem fecskék

TARGA – Kaposvár

A SZAKMA SZÉPSÉGE 6.

Tavaszi nap volt a könyvtárban. Este előadás. Egy neves pesti művésznőt hívtak meg.

Már sok helyen előadta műsorát és mindenhol nagy sikere volt, ezért megkértük, mutassa be nálunk is. Mindig is köztudott volt, hogy ő egy eléggé extravagáns előadó, de amit itt produkált, arra senki sem számított.

Este 7-kor kezdődött az előadás. A művésznő meg is érkezett: 12.30-kor. Bement a férjével az igazgatói irodába, a titkárnővel kedvesen közölte, hogy rá nincs szükség, foglalja el magát valami mással.

Nem sokkal később észrevettük, hogy az igazgató – kissé fancsali ábrázattal – „sétál" az olvasótérben. Nem igazán értettük miért, hisz azelőtt sosem láttuk őt „sétálni", mindig rengeteg dolga volt. Egy idő után már nem bírtuk tovább és megkérdeztük: Mi történt?

Szó szerint kidobott az irodámból. – mesélte.

Közölte, hogy ő most rápihen az előadásra. Lefeküdt a szófára, engem pedig elküldött, csináljak valami mást, máshol. A férjét az ajtó elé állította, mint egy biztonsági őrt és közölte vele, hogy senkit sem engedhet a közelébe.

Ja, és csendet kért. TELJES csendet.

Sajnos az olvasókat már nem volt ilyen könnyű csendre inteni, bár a férj jó „szolga" módjára igyekezett mindent megtenni. Kevés sikerrel.

Amikor túl nagy volt a hangzavar, a művésznő szó szerint kivisített az irodából: – Az Isten áldjon már meg, hallgattasd el őket!

Aztán, gondolom mégis elaludhatott, mert csend lett. Szinte mindenki lábujjhegyen osont, hogy fel ne ébressze.

Így telt el a délután. Egyszer csak megjelent a művésznő – bűbájosan mosolyogva. Megkérte – bár inkább utasította – igazgatónkat, hogy hozza be a kocsiból a jelmezét. Szegény nem tehetett mást – ha nem akarta, hogy ismét házisárkány váljon a bűbájból – kiment a parkolóba és becipelte a díva hatalmas és nehéz bőröndjét.

Ismét bezárult az iroda ajtaja. Most már kíváncsian vártuk, mi lesz. Eltelt majdnem egy óra, majd kivágódott az ajtó és megjelent egy meghatározhatatlan jelenség. Az akkor közel 70 éves művésznő eltűnt és helyette megjelent egy koravén, vastag szőke copfos, nagy szoknyás, köténes fejőlány. Az arca pirosra festve, a száján égővörös rúzs. Döbbenten meredtünk rá. Ő pedig, mint egy szégyenlős tini, mosolyogva illegett-billegett előttünk: – Szép vagyok?

Nem igazán tudtunk megszólalni, inkább csak bólogattunk.

Sokáig azonban nem tudtunk gyönyörködni a látványban, mert kezdett gyülekezni a közönség. Ő gyorsan visszaszaladt az irodába, nehogy meglássák. A kezdésig ott is maradt.

7 órára tele lett a terem. A művésznő sehol. Pánikszerűen keresni kezdtük, végül a lift előtt találtunk rá. Kitalálta, hogy a liftből kilépve, a közönség háta mögül fog belépni. (Természetesen mindenki elöről várta).

Közben felkonferálták az estet, a vendégek csendben várták, mikor jön a díva.

Ő pedig jött is. Hűen önmagához, lehengerlően: kivágta a liftajtót és teljes hangerővel énekelni kezdett.

Látni kellett volna közönség reakcióját! Volt, aki úgy megijedt, majdnem felugrott a székről. Másnak a szemei kerekedtek hatalmasra, míg volt, akinek a szája maradt tátva a meglepetéstől. Szinte sokként érte őket ez a kezdés. De végül kárpótolta őket az előadás.

Megmondom őszintén, az előzetes viselkedése után kissé szkeptikusan álltunk a műsora elé, de nagyon kellemesen csalódtunk.

Egy roppant profi, jól felépített, kitűnő műsort láttunk. Szinte el sem hittük, hogy aki délután őrületbe kergette a körülötte lévőket, és a kedves, mosolygós színésznő, aki készségesen pózol a fényképezőgépek előtt a rajongóival, ugyanaz az ember.

Miután minden vendég elment, sajnos újra visszajött a házisárkány. Újabb egy óra után átöltözött, lemosta a sminket és fáradtan, morcosan elköszönt, majd férjével morogva bepakoltak az autóba és visszautaztak Pestre.

Bár nem egy könnyű természetű hölgy volt, de amit a színpadon nyújtott, az felejthetetlen. Nem hiába a hírneve, tényleg kiemelkedő művész volt.

Úgy hívták: HORVÁTH TERI

Barabás Tamásné
Kaposvár

Nagy sikert arattak könyvtárunk halloweeni kísértetei. A krimi és a fantasy részlegünket egy időre ellepték a szellemek, ahol izgalmas és hátborzongatóan rémes könyveket is találunk.

GYEREKSZÁJ

Márton napján beszélgetünk

A lúd melyik részét kapták a papok a Márton lakomán?

A popóját

Mikuláskor beszélgetünk, kinek mit hoz a Mikulás

Ha rosszak lesztek nem hoz nektek a mikulás semmit

Akkor majd az anyukám megveszi nekem

Elszólásokat összegyűjtötte: Biszvurmné Mózs Éva – Kaposvár. Grafikát készítette: Szőke Henrietta – Kaposvár

A KARÁCSONYFA TÖRTÉNETE.

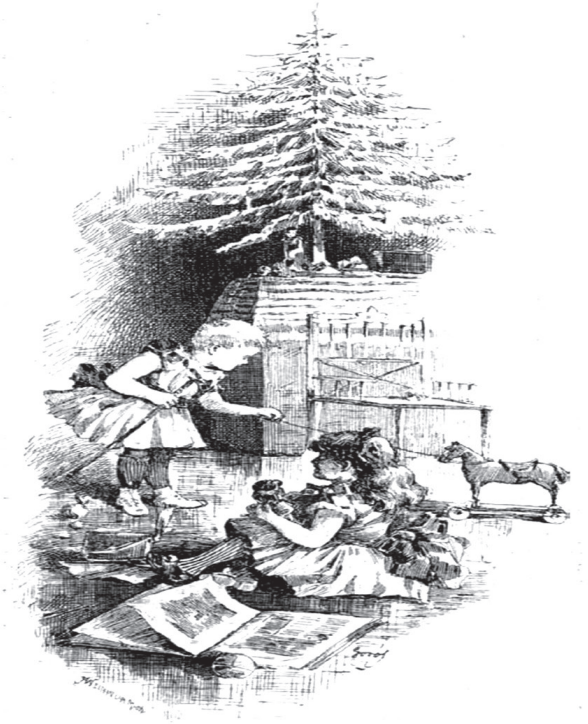

Népszokásaink változásáról és átalakulásáról igen érdekes példát találunk a karácsonyfa meghonosodásában. Mig a 40-es években is inkább csak a németajku lakosokkal biró városokban volt a karácsonyfa otthonos, a jelen század elején pedig egész Magyarországban ismeretlen vala; ma már a városokban mindenütt állitanak fel karácsonyfát a kicsinyeknek, Budapesten sok helyen a zsidó családok körében is s e mellett a középosztály tagjai a falukon is meghonositották ezt a kedves népszokást, mely a kisdedeknek és szülőknek egyaránt oly igazán tiszta örömöt okoz; a jótékony egyesületek az árvaházakban, kórházakban és iskolákban a karácsonyi ajándékok szétosztásánál legalább jelképileg nem mellőzhetnek egy-egy karácsonyfát. Sok felnőtt ember van már, ki egész komolyan hiszi, hogy e népszokásnak ősrégi, sok százados multja van, s a közel jövőben bizonyosan ismertebb lesz a karácsonyfa, mint a sokkal régibb, de ma már inkább csak kis városokra szorítkozó, s évről-évre ritkább bethlehem-járás.

Pedig a karácsonyfa felállítása a világ minden részében aránylag uj szokás s Európán kivül jóformán csak az angol és német gyarmatosok gyakorolják s magában Németországban is csak a mult század közepe táján fordult elő szórványosan először; csak a jelen század kezdetén lett általánossá. Van ugyan egy sokszor emlegetett rege, hogy a németekkel egy 1632-ben, a hires lützeni csatában megsebesült svéd tiszt ismertette meg a karácsonyfát, mely náluk régi szokás volt, de ennek a regének aligha van történeti alapja, mivel a karácsonyfát Svédországban csak a jelen században kezdték megismerni, általában germán eredetünek tartják.

Valószinü ugyan, hogy a karácsonyfa szokása ősrégi pogány áldozatok emlékével függ össze. Már a Thalmud regéli, hogy Ádám apánk a paradicsomból kiűzetve, nagy bubánatba esett, mivel az őszi lombhervadást s a hideg közeledtét akkor érezte először; már azt hitte, hogy elpusztul az ő büneért az egész világ, annyival inkább, mert a nappal mindinkább rövidebb; a komor *éjszaka mindinkább hosszabb lett; de a napforduló* után (mely tudvalevőleg a karácsony ünneppel esik össze) észrevette a természetben beállott fordulatot, szivébe beköltözött a hála s az irgalmas istennek égő áldozatot emelt. Hasonló áldozatok a téli napforduló idején a rómaiaknál s más pogány népeknél is előfordultak. Mikor lett azonban ez az ősrégi szokás összeköttetésbe hozva a karácsonyi ajándékokkal, a hajdan ugynevezett angyalfiával, arról nincs biztos adatunk, de valószinü, hogy az is legfeljebb a mult század elejére esik.

Régebben a karácsonyfát a szobatetőről alá csüngve akasztották fel mécsesek nélkül, de telve különböző ajándékokkal. Ma általában az örökzöld fenyő galyát használják fel karácsonyfának s csak itt-ott helyettesiti azt szükség esetén más élőfa vagy gula alakuan kifaragott faváz. A gyáripar Angliában már vasból készült karácsonyfákat is állit elő. A legelső eset, midőn a karácsonyfát piaczon s boltokban árulták, 1807-ben fordult elő Drezdában. Ma már Németország, Anglia s a skandináv szigetek minden nagyobb városában nagy piacza van a karácsonyfának; Budapesten is sok szegény ember keres nehány garast azzal, hogy karácsony előtt élő fenyőgalyakat és fákat szállit be a Dunapartra s más piaczokra. A karácsonyfa népszokása már meghonosodott, sőt, mint minden más modern divat, itt-ott tulzásba is megy, mely a hiuság kedveért a versenyző szegényebb móduaknak az öröm mellett bajt és fejtörést is okoz.

Forrás: Vasárnapi Újság, XXXV. évfolyam, 1888. 52. szám, p. 858.

ZÁRSZÓ

Köszönjük a barcsi, balatonboglári, marcali, ecsenyi könyvtár, valamint a Takáts Gyula Könyvtár munkatársainak a beküldött anyagokat, amiből aktuális számunkat összeválogattuk. A többi cikk a következő számokban jelenik meg. Továbbra is számítunk rátok, és folyamatosan várjuk a következő félév érdekességeiről, programjairól, történéseiről írásaitokat, beszámolóitokat, valamint javaslataitokat.

Tavasszal jelentkezünk legközelebb.

A szerkesztők

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert működtető könyvtárak

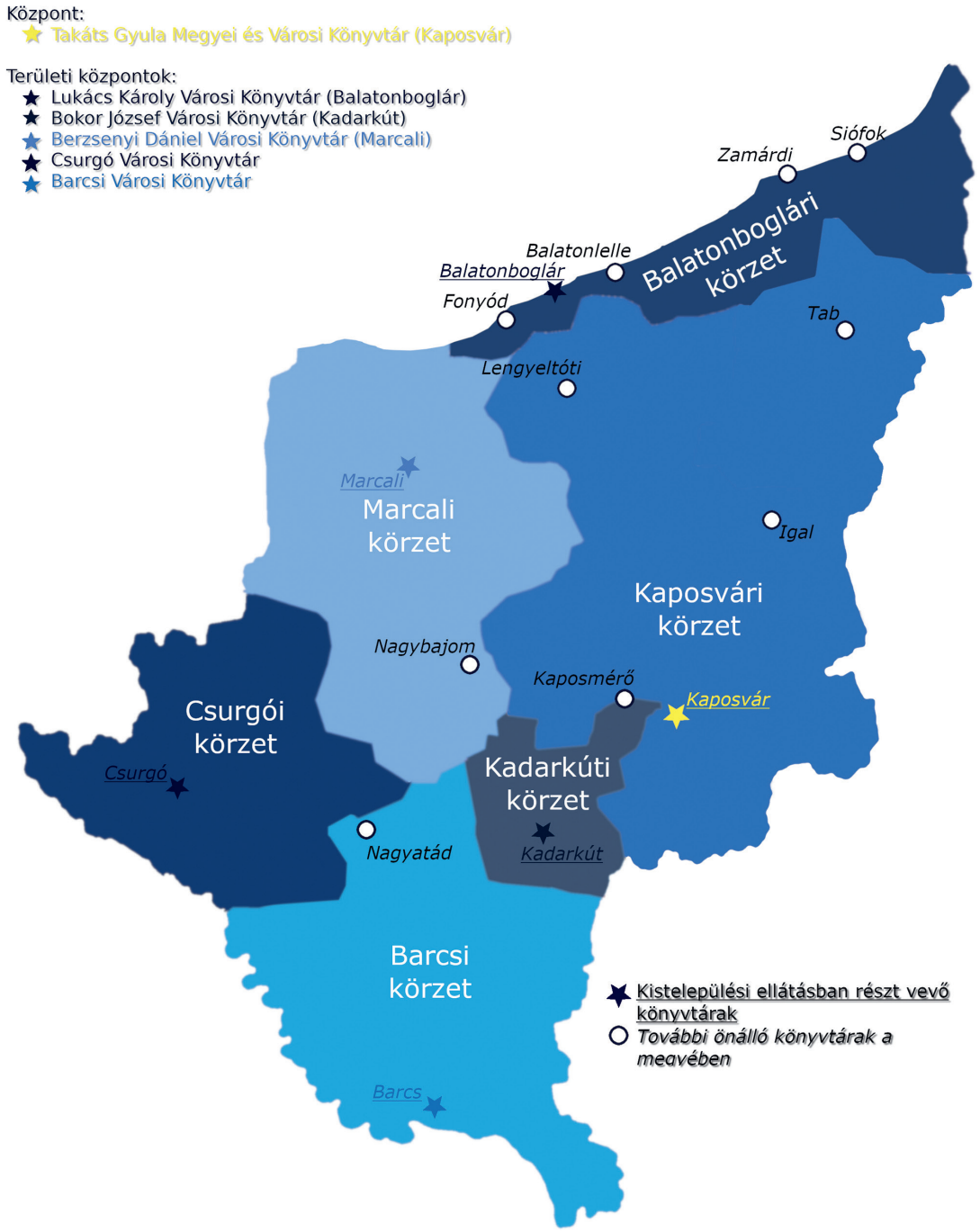

Az ellátott kistelepülések listáját megtekintheti a www.somogykszr.hu weboldalon